

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและสภาพปัญหา

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 กล่าวว่า “เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ประชาชน โดยให้ความสำคัญในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะเป็นอันดับแรก ส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด” คำแถลงดังกล่าว ถือเป็นแนวนโยบายในการบริหารจัดการขยะของประเทศไทย และกำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) มีการบูรณาการแผนและแนวทางในการดำเนินงานร่วมกับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการใช้งบประมาณให้ราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานท้องถิ่นปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนแม่บท ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือในหลายกระทรวง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น

ในแผนแม่บทได้ให้ความสำคัญเริ่มต้นที่หมู่บ้านและชุมชน โดยกำหนดเป้าหมายให้ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เข้าสู่ระบบการกำจัดที่ปลายทางลดลง ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการคัดแยกเพิ่มขึ้น กากอุตสาหกรรมและมูลฝอยติดเชื้อได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติได้กำหนดระบบการจัดการขยะเป็นสามส่วน ได้แก่ ต้นทาง เช่น การลดการเกิดขยะ การใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กลางทาง เช่น การกำจัดอย่างถูกต้อง การพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย ออกกฎ ระเบียบและบังคับใช้ ปลายทาง เช่น การสร้างจิตสำนึกวินัยตั้งแต่ระดับเยาวชนในการลดคัดแยกขยะ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งสามส่วนจะต้องเกิดขึ้นในหมู่บ้านและชุมชน โดยเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าว¹

สภาพพื้นที่และข้อมูลพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร มีเนื้อที่ประมาณ 102.59 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 64,330 ไร่ ภูมิประเทศประกอบด้วยพื้นที่ภูเขา พื้นที่ลาดเชิงเขา สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ดอนหรือที่

¹ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “หนังสือที่ ทส 0304/693 เรื่อง แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564),” 29 มีนาคม 2559.

ราบสูงเป็นลูกคลื่นลอนตื้นลอนลึก ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีหมู่บ้านจำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านวังชมภู บ้านเกาะรากเสียด บ้านมอเสียด บ้านคลองแก้ว บ้านไหล่ประดา บ้านใหม่พัฒนา บ้านเกาะรากเสียดใน บ้านแสงตะวัน และบ้านวังเพชร ประชากรรวมทั้งสิ้น 5,285 คน² ข้อมูล ณ พฤษภาคม พ.ศ. 2561

จากการลงพื้นที่วิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์ การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เจ้าอาวาสวัด และผู้จัดการโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะชุมชนภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมภู และนำเอามาเป็นโจทย์วิจัย พบว่า ประชาชนยังขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารจัดการขยะ ไม่รู้วิธีการคัดแยกประเภทและการกำจัดขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ต้องการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมภูในโครงการหรือกิจกรรมการบริหารจัดการขยะชุมชน ขาดถึงขยะสาธารณะตามพื้นที่ชุมชนอย่างเพียงพอ และขาดข้อบัญญัติตำบลในการบริหารจัดการขยะชุมชน สรุปปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ขาดการรณรงค์ในการบริหารจัดการขยะชุมชน ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการขยะชุมชนตามหลักวิชาการ ขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะชุมชน ขาดถึงขยะสาธารณะให้ตามพื้นที่ชุมชนอย่างเพียงพอ และขาดข้อบัญญัติตำบลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารจัดการขยะชุมชน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมภู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการขยะชุมชน ภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมภู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

2.3 เพื่อพัฒนากลไกกฎหมายการบริหารจัดการขยะชุมชน ภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมภู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

² องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมภู, **สภาพและข้อมูลพื้นฐาน** [Online],

http://www.phetchompoo.go.th/data.php?content_id=2, (May 2018)

3. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นโยบาย แผนแม่บท และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะชุมชน

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ ศึกษากลุ่ม ประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

4. สมมติฐานการวิจัย

การบริหารจัดการขยะชุมชนภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร ยังขาดองค์ความรู้ตามหลักวิชาการ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และขาดข้อบัญญัติตำบลซึ่งเป็น กลไกในการบริหารจัดการขยะชุมชน การศึกษาวิจัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นโยบาย แผนแม่บท ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะชุมชน จะทำให้เกิดความเข้าใจในกรอบแนวคิดอันนำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างรูปแบบและพัฒนาหลักกฎหมายการบริหารจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสม

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

5.2 ได้รูปแบบการบริหารจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสมกับเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

5.3. ได้ร่างข้อบัญญัติตำบลเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนที่เหมาะสมกับเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร